

SOSYAL BECERİ ÖĞRETİMİ

Dr. Meral Çilem Ökcün Akçamuş

Sosyal olmak?

- Çevresel beklentiler?
- Toplum kültürü?
- Kişinin sosyalliği
 - Yaşı
 - İçinde yaşadığı toplum
 - Çevre
 - Cinsiyet vb

Sosyal gelişim

- Doğumdan ölüme kadar
- Sosyal açıdan yaş ve cinsiyet
- Öğrenme süreci

Sosyal gelişim

- Toplumsal uyum becerileri
 - Sosyal beceriler
 - Günlük yaşam becerileri
 - Özbakım becerileri

Sosyal beceri nedir?

- **Sosyal beceriler** bireyin toplum içindeki uyumunu kolaylaştıran ve bağımsız yaşamasını sağılayan becerilerdir.
- Bireyin sosyal ortmalarda olumlu sosyal sonuçlar elde etmesini sağılayan öğrenilmiş davranışlardır
 - Gözlem-taklit-geribildirimler, model olmalar vb

Sosyal beceri nedir?

- parmak kaldırma,
- Selamlaşma- vedalaşma
- Sıra alma, bekleme,
- dinleme,
- sırada uygun oturma,
- Kurallara uyma
- Yardım isteme

Genel olarak

1. Sosyal beceriler bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyal kurallarına bağlı olan, bireylerin sosyal ortamlarda olumlu ya da nötr tepkiler almalarını, olumsuz tepkilerden kaçınmalarını sağlayan becerilerdir.

2. Öğrenilmiş davranışlardır.
3. Amaca yöneliktir ve birey tarafından belirlenen bir amaç için kullanılırlar.
4. Duruma özgüdür ve sosyal ortamlara göre farklılaşır.
5. Gözlenebilen becerilerin yanı sıra gözlenemeyen bilişsel ve duygusal elemanlardan oluşmaktadır.

Sosyal yeterlilik?

- Sosyal yeterlilik, bireyin içinde yaşadığı toplum tarafından belirlenen ölçütlere uygun davrandığına ilişkin yargıları temel alan değerlendirici bir terimdir
- Kişinin görev-rollerini yeterli yaptığını gösteren sonuç veya yargılamaya dayanan değerlendirmedir.

- Sosyal becerilere sahip birey- sosyal yeterliliğe sahip midir?
- *Bilme-kullanma*

Sosyal becerilerin sınıflandırılması,

1. Kişiler arası iletişim-etkileşim davranışları (işbirliği yapma, konuşma becerileri, oyun oynama gibi),
2. Kendisi ile ilişkili davranışlar (duygularını ifade etme, kendisine ilişkin olumlu tutum geliştirme gibi),

devam

3. Görevle (çevre ile) ilişkili davranışlar (sorumluluk alma, işe gitme, işini tamamlama, bağımsız çalışma gibi),

1. Kişiler arası etkileşim-iletişim davranışları

- Sosyal etkileşim, bireyler arasında yönlendirilen davranışlar zinciridir.
- Sosyal karşılıklılık, bir kişinin diğer bir kişinin sosyal davranışına anında gösterdiği tepki olarak tanımlanabilir.
- Bir akranın ya da yetişkinin tepki vermesini sağlayan sosyal davranışlar karşılıklıdır; tepki oluşturmeyenler karşılıklı değildir

- Sosyal etkileşim becerileri, etkileşim süresince kullanılan sözel ve sözel olmayan becerileri içerir.
- Çocuklar da akranlarla etkileşimi başlatmak ve sürdürmek için sözel ve sözel olmayan etkileşim stratejilerini kullanırlar.
- Etkileşim başlatma becerileri çocuklarda bakış, el kol hareketleri, fiziksel yakınlık ve konuşma aracılığı ile oluşur

- Etkileşimi sürdürme becerileri, çocuğun sosyal etkileşim içine giren bir kişiye gözler, yüz ifadesi, konuşma ile karşılık vermesi ve karşılıklı hareket etmesidir

- Sözel sosyal etkileşim becerileri, konu seçme, konu üzerine konuşma, konu üzerine konuşmayı sürdürme, konu değiştirme becerilerini ve sıra alma, etkileşim başlatma, karşılık verme, konuşmacıya yanıt verme, lütfen, teşekkür ederim gibi kelimeleri kullanma becerilerini içerir.
- Sözel olmayan sosyal etkileşim becerileri, göz kontağı kurma ve konuşanla arasına uygun mesafe koyma gibi davranışları içerir

Kendisi ile ilişkili davranışlar

- Duygularını ifade etme, kendine karşı olumlu tutum geliştirme, karar verme, öfke denetimi becerileri bu alanda yer almaktadır.
- Calderalle ve Merrel (1997) kendini kontrol becerileri başlığı altında incelediği becerilere kızgınlığını kontrol etme, kurallara uyma, problemle baş etme, eleştirileri kabul etme becerilerini ele almışlardır

Çevre-görevle ilgili sosyal beceriler

- Sorumluluk alma, işe gitme, işini tamamlama, bağımsız çalışma, görevini yerine getirme gibi göreve ilişkin becerileri içermektedir

Sosyal beceri öğretimi neden gereklidir?

- Akademik başarı
- İstenmeyen davranışların azaltılması
- Sosyal kabulün artması-etkileşimlerin artması

- Bütün çocuklar sosyal becerileri öğrenebilirler.
- Hedef davranışlar bireylerin gereksinimlerini karşılıyor ise program etkili olacaktır
- Sadece becerinin öğretilmesi değil, öğretilen becerinin farklı ortamlarda ve zamanlarda kullanılması da hedeflenmelidir

Sosyal beceri yetersizlikleri ne şekilde ortaya çıkabilir?

1. Beceri yetersizliği,
2. Performans yetersizliği,
 - a. motivasyon yetersizliği,
 - b. ipuçlarını ayırt etme yetersizliği,

Sosyal becerilerin deęerlendirilmesi,

1. Formal değerlendirme yöntemleri
2. İnfomal değerlendirme yöntemleri

İnformal değerlendirme yöntemleri

1. Doğrudan gözlem

- ▣ Anektot kaydı
- ▣ Ekolojik envanter
- ▣ Kontrol listesi

2. Sosyometrik ölçümler

3. Anket ve derecelendirme ölçekleri

Doğrudan gözlemler

- Çocuğun bulunduğu ortamda hiç bir müdahale olmadan yapılan gözlemlerdir.
- Gözlemci ortamda bulunur, video teyp kaydı da yapılabilir.

- Tekin-İftar, E. (2014). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar ve Eğitimleri
- Vuran, S. (2012). Sosyal Yeterliliklerin Geliştirilmesi. Ankara: Vize Yayıncılık